

verslag over het tweede kwartaal '60,

'hier staan factoren tegenover die, lijkt mij, niet van belang ontbloomt zijn.

Om te beginnen acht ik het van hoge waarde dat het instituut door middel van deze serie bevordert dat men in vele honderdduizenden huisgezinnen een verantwoord beeld krijgt van de geschiedenis van het koninkrijk in de Tweede Wereldoorlog. Dit zal, naar men mag hopen, in het algemeen tot sterker belangstelling voor het oorlogsgebeuren leiden; ook moet men niet onderschatten dat niets de nabestaanden van de vele tienduizenden die in de strijd omgekomen zijn, dieper grieft dan dat ons volk soms de indruk wekt, achteloos aan de gebrachte offers voorbij te leven. Ik heb de wetenschap der geschiedenis nooit als een maatschappelijke luxe gezien; een volk kan kracht ontlenen aan bezinning op het verleden; daar steken lessen in die men niet straffeloos veronachtzaamt. Bovendien draagt wetenschappelijk historisch onderzoek er toe bij dat een *gezui-verd* beeld van het verleden tot het volksbewustzijn doordringt. Op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd begrip zal vaak bevorderen dat de relativiteit van oude tegenstellingen helderder beseft wordt. Prof. van der Kooy heeft in dit verband van het sociatrisch effect van de geschiedschrijving gesproken. Welnu: het is in het algemeen zo dat de historicus die sociatrische functie via zijn publikaties, wanneer zij eenmaal in de les- en leerboeken overgenomen zijn, ten aanzien van een volgende generatie uitoefent; met de serie *De Bezetting* evenwel oefent het instituut deze functie ten aanzien van het nu levende geslacht uit – en veel effectiever en dieper dan met uitsluitend wetenschappelijke geschreven mogelijk is. De televisie is zich ook in ons land meer en meer tot een volwaardig medium voor massacommunicatie aan het ontwikkelen. Het instituut zal door middel van de serie televisieprogramma's, zij het in niet-wetenschappelijke vorm, toch een op wetenschappelijke bezinning gebaseerd historisch beeld aan de massa van het Nederlandse volk overdragen. Het instituut heeft deze functie niet gezocht; nu de zaken zo gelopen zijn dat zij aan de instelling toegevallen is, mag zij, naar het mij voorkomt, de nieuwe taak zien als een van de belangrijkste die zij in de jaren tot 1965 te verrichten krijgt.

Maar hiermede is niet alles gezegd. Ik zie ook belangrijke directe voordelen ten aanzien van mijn eigen hoofdtaak: de voorbereiding van het samenvattend Geschiedwerk. Van aanzienlijke betekenis is het proces van bezinning dat aan de samenstelling van ieder programma voorafgaat. Elk programma dwingt mij, mij tezamen met de daarvoor in aanmerking komende leden van de wetenschappelijke staf rekenschap te geven van de vraag, wat nu eigenlijk de belangrijke aspecten zijn in het thema dat voor de televisie behandeld moet worden. Er worden m.a.w. nu reeds in en door deze programma's hoofdlijnen getrokken die tezamen een deel van de structuur van het latere Geschiedwerk zullen vormen. Bovendien ontwikkelt zich de voorbereiding van de programma's tot een belangrijk samenbindend element tussen de staf en mij persoonlijk.

Voorts mag opgemerkt worden dat uit de voorbereiding dier programma's contacten voortvloeien die tot het verwerven van belangrijke nieuwe gegevens,